

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพประชากร เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ลักษณะของประชากรที่มีคุณภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยคุณภาพในฐานะปัจเจกบุคคล ซึ่งหมายถึงความเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ และคุณภาพในฐานะสมาชิกของสังคม เพื่อให้การพัฒนาคนบรรลุผลตามเจตนารมณ์ดังกล่าว แนวทางการวางแผนพัฒนากำลังคนในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ จึงเริ่มต้นด้วยการพัฒนากลุ่มประชากรอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๒๕ ปี ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนและเป็นช่วงอายุที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนากำลังคน ๒๕๒๔ : ๑)

เด็กและเยาวชนเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต และเป็นประชากรกลุ่มใหญ่คือ ๖๐% ของประชากรทั้งประเทศ ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๔๗ ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๑๔ ปี จำนวน ๑๔.๓๔ ล้านคน และเยาวชนอายุ ๑๔-๒๕ ปีบริบูรณ์ จำนวน ๔.๗๔ ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๓๑๒ - ๓๑๓) เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรและพลังที่สำคัญเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมของชาติและความเป็นชาติ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนากำลังคน ๒๕๒๔ : ๑)

สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในแผนพัฒนากำลังคนของคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนากำลังคน (๒๕๑๔ : ๖) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

เน้นการสร้างทักษะและเจตคติของการเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต สนับสนุนการให้บริการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และเยาวชนผ่านทางสื่อมวลชน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางมาตรฐานและกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม ในการจัดรายการ หรือผลิตเนื้อหาสาระเพื่อการศึกษาและความบันเทิง ของเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมกับวัยอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ ให้มีการประสานแผน นโยบาย การปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาเครื่องช่วยนิเทศงาน เพื่อให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนมีคุณภาพ ทั้งนี้ให้รวมถึงการประสานงานด้านการศึกษาพิเศษด้วย

ในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นประเทศไทยนี้ สื่อมวลชนมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ Carl I. Hovland (1962) ได้กล่าวไว้ว่า "สื่อมวลชนมีพลังมหาศาลต่อแนวความคิดของมนุษย์" เด็กและเยาวชนเป็นวัยสำคัญที่กำลังพัฒนาทั้งในทางร่างกาย ทางสติปัญญา ทางสังคม และศีลธรรม สื่อมวลชนมีบทบาทในการเจริญเติบโตของเด็ก มีส่วนในการเสริมสร้างความรู้ ความประพฤติ และปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดแก่เด็กอย่างมาก ถ้าการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นี้มีความบกพร่องประการใดก็จะคิดตัวไปยากที่จะเปลี่ยนแปลงจนเติบโตใหญ่ (สุกัญญา ศีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์ ๒๕๒๖ : ๑, ดวงใจ ตั้งสง่า ๒๕๒๒ : ๓) ✓

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีวันจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนและสังคมเพิ่มขึ้น หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สะดวกแก่การเก็บรักษา เพราะมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงยืนยันได้ตลอดเวลา (กำธร สติรกุล ๒๕๒๖ : ๑๗๘ - ๑๘๐) อ่านเมื่อใดก็ได้ สะดวกต่อการใช้ และสามารถให้รายละเอียดทั้งภาพและบรรยายได้มากกว่าสื่ออื่น (จงจิต ศรีพรรณ ๒๕๒๔ : ๑๖ - ๑๗) ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อที่ประชาชนนิยมกันทั่วไป จะเห็นได้จากการที่หนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับ มีจำนวนจำหน่ายสูง และหาอ่านได้ทั่วไป ทั้งในกรุงเทพฯและท้องถิ่นชนบท(ดวงใจ ตั้งสง่า ๒๕๒๒ : ๓) และจากรายงานการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร ของ สุกัญญา ศีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์ (๒๕๒๖ : ๔๓) พบว่า เด็ก ๔๔.๓% ของกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าเด็ก แสดงว่าเด็กและเยาวชนนิยมการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก ✓

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้อ่านที่เป็น เด็กและ เยาวชน การ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารของเยาวชน ถือว่ามีความสำคัญมากกว่าการ เข้ามามีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ เพราะ เยาวชนมักจะ เปิดรับสื่อมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงได้รับอิทธิพลมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อสิ่งพิมพ์ เยาวชนมักจะเกิดความประทับใจได้มากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากมีสภาพจิตที่อ่อนไหวและถูกครอบงำได้ง่าย เยาวชนมีการ เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งและอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ปริมาณของสื่อต่าง ๆ จึงมีผลกระทบต่อเยาวชนมากกว่าผู้ใหญ่ (Berelson 1949 : 16 - 17) เยาวชนเองก็มีความเชื่อและยอมรับว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคล เป็นอันมาก สิ่งพิมพ์อาจชักจูงให้ผู้อ่านไปในทางที่ผิดหรือในทางที่ชอบก็ได้ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์ ๒๕๓๑ : ๗)

สิ่งที่นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนอ่านหนังสือพิมพ์ คือ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีเนื้อหาข่าวสารหลายประเภท หนังสือพิมพ์พยายามจัดคอลัมน์ต่าง ๆ สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่เด็ก นักเรียน นักศึกษาทั้งชายและหญิง บางครั้งคอลัมน์สำหรับผู้ใหญ่ ก็บรรจุเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เทคนิคการ เลนอข่าว การตีพิมพ์รูปภาพประกอบต่าง ๆ การโฆษณาสินค้า อาจมีผลกระทบต่อเยาวชน โดยอาจเป็นสิ่งเร้าที่จะปลุกฝังทัศนคติที่ไม่ดีแก่เด็กอันอาจติดตัวไปในวันข้างหน้า (ดวงใจ ตั้งสง่า ๒๕๒๒ : ๓) ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจาก การดำเนินการหนังสือพิมพ์แบบเสรีนิยม และมีการควบคุมที่หละหลวม จึงทำให้เนื้อหาของหนังสือพิมพ์เป็นไปเพื่อการค้าตามจุดมุ่งหมายของผู้ดำเนินการ ทำให้เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไม่ได้เน้นหรือให้ประโยชน์ทางการศึกษาอย่างมากพอ (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๒๑ : ๓๐)

ประเทศไทยมีทรัพยากรในด้านสื่อมวลชนอย่างมากมาย แต่ไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์เต็มที่ในการพัฒนาความรู้ ความคิด และบุคลิกภาพของเด็ก สื่อมวลชนควรที่จะมีเสรีภาพ มีความรับผิดชอบ มีประโยชน์ต่อเด็ก ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ (ดวงใจ ตั้งสง่า ๒๕๒๒ . ๑) ปัจจุบันมีกฎหมายมากมาย เพื่อควบคุมสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ แต่ในทางปฏิบัติ

แล้วเราไม่ได้ใช้กฎหมาย เพื่อประเทศชาติและสังคมอย่างแท้จริง เท่าที่ผ่านมาแทนที่จะตีความ คำว่า ชาติ หมายถึงประชาชน ชาติมักจะหมายถึงผู้มีอำนาจ แทนที่นึกถึงสังคม เยาวชน หรือประชาชน ฉะนั้นตัวบทกฎหมายมักจะเน้นความมั่นคงของชาติเป็นหลัก เยาวชน คือ ทรัพยากรของชาติแต่ไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างที่ควรจะเป็น (กลุ่มส่งเสริมสื่อมวลชน เพื่อเด็ก ๒๕๒๔ : ๑๗)

ความรุนแรง ข้อความ รูปภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้ล้วนแล้วแต่เป็น เรื่องอาชญากรรม การข่มขืนทางเพศ ฯลฯ การเสนอข่าวหรือให้เด็กได้พบเห็นความรุนแรง บ่อย ๆ มีผลทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมและพฤติกรรมของเด็กลดต่ำไปด้วย เด็กและเยาวชน จะรู้สึกเฉยชาและเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเท่านั้น เด็กไทยเรา ทุกวันนี้ ได้พบเห็นเรื่องความรุนแรงอย่างไม่มีขอบเขต ไม่ได้รับการชี้แนะ ซึ่งผิดกับต่างประเทศ (ศิริพร สะโคมาเน็ค ๒๕๒๒ : ๔) สื่อมวลชนควรที่จะตระหนักว่า ผู้รับสารนั้น เป็นบุคคลหลาย ประเภท หลายระดับ ฉะนั้นบางสิ่งบางอย่างอาจไม่เป็นประโยชน์แก่บุคคลบางประเภท บางวัย หรือบางระดับได้ คุณลักษณะของผู้รับสารที่จะเลือกรับ หรือเลือกที่จะไม่รับสารนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ อาจจะทำให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ดังนั้นสื่อมวลชนจะถือว่าปล่อยให้สังคมเลือกรับหรือเลือกไม่รับโดยเสรี นั้นไม่อาจทำได้ สื่อมวลชนจะต้องเลือกที่จะเสนอสิ่งที่ควรจะเสนอด้วยเหมือนกัน (จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์ ๒๕๒๑ : ๑๓)

เด็กและเยาวชนเห็นว่า หนังสือพิมพ์ควรที่จะทบทวนภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ของตนต่อสังคม ประเทศชาติ พวกเขาเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรมีหน้าที่สร้างสรรค์อุดมคติและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่สังคม หนังสือพิมพ์ควรระมัดระวังที่จะไม่ลงข่าวบิดเบือนความจริง หรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปโดยขาดการตรวจสอบอย่างรอบคอบ อันจะก่อให้เกิด ความเข้าใจผิดหรือการให้เป็นการให้ความรู้อย่างผิด ๆ ตลอดจนระมัดระวังในการเสนอข่าว อันอาจโน้มเอียงไปในทางที่ก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความร้ายฉานได้ง่าย เช่น ปัญหา ความแตกแยกทางความคิด ความเป็นปฏิปักษ์ทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี หนังสือพิมพ์ ควรถือเป็นหน้าที่ที่จะช่วยขจัดให้หมดไป มิใช่ช่วยให้เรื้อรังหรือเลวร้ายยิ่งขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ ๒๕๒๑ : ๔)

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและ
 เยาวชน ดังนั้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยผ่านสื่อมวลชน เช่นหนังสือพิมพ์จึง เป็นสิ่งที่
 เป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากใช้ในทางที่ถูก เนื่องจากเด็กและเยาวชนไทยปัจจุบันหันมาหัด
 ความสนใจกับหนังสือพิมพ์รายวันมากขึ้น ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับจึง เริ่มมองเห็น
 ความสำคัญของเด็กที่จะจูงใจให้ผู้ปกครองซื้อหนังสือพิมพ์ของตนมากขึ้น จึงได้จัดหน้าสำหรับเด็ก
 และเยาวชนเป็นพิเศษ ในระยะหลังหนังสือพิมพ์รายวันจัดหน้าและคอลัมน์สำหรับเด็กและ
 เยาวชน เพิ่มมากขึ้นแทบทุกฉบับ หนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่จัดหน้าสำหรับเด็กและ เยาวชน
 คือหนังสือพิมพ์บ้านเมือง โดยจัดเต็มหนึ่งหน้า ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากเด็ก
 และเยาวชนเป็นอย่างมาก (จินโททัย กสิณ เมฆ ๒๕๒๖ : ๔๐) ในปี ๒๕๒๔ มีหนังสือพิมพ์
 รายวันที่ออกจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร ๑๔ ฉบับคือ ข่าวสด ชาวไทย ดาวสยาม เดลินิวส์
 เดลิมีเรอร์ ไทยรัฐ แนวหน้า บ้านเมือง พญาครุฑ มติชน มาตุภูมิ มหาชัย สยามรัฐ
 สายกลาง และในจำนวนนี้เป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำถึง
 ๑๐ ฉบับ คือ ชาวไทย เดลินิวส์ เดลิมีเรอร์ ไทยรัฐ แนวหน้า บ้านเมือง มติชน
 มหาชัย สยามรัฐ สายกลาง

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของหนังสือพิมพ์ และให้ความสนใจ
 เป็นอย่างมาก ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร
 ของ สุภัฏญา ธีระวณิช และนันทริกา คุ่มโพธิ์โรจน์ (๒๕๒๖ : ๔๓) พบว่า เด็ก ๔๔.๓%
 ของกลุ่มตัวอย่าง อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่มีหน้าสำหรับเด็กและการที่หนังสือพิมพ์เองก็ยอมรับ
 ความสำคัญของผู้อ่านที่เป็น เด็กและเยาวชน ซึ่งเห็นได้จากการจัดทำหน้าสำหรับเด็กและ
 เยาวชนเป็นประจำในหลาย ๆ ชื่อฉบับ และมีบทความเพื่อเด็กที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์
 มากขึ้น (จุฬาทิพย์ สุวรรณวงศ์ ๒๕๒๓ : ๔) ปรากฏการณ์นี้นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ดังนั้น
 การทำวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวเคราะห์เนื้อหาประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวัน
 โดยศึกษาเฉพาะหน้าที่จัดไว้สำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาเป็นสิ่ง
 สำคัญ และมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผู้รับสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อ่านที่เป็น เด็กและ เยาวชน

ในการวิจัยนี้ได้กำหนด เรื่องที่จะศึกษาไว้ดังนี้คือ ลักษณะ เนื้อหาที่ปรากฏในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน บทบาทหนังสือพิมพ์รายวันกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน หนังสือพิมพ์รายวันกับการปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมแก่เด็กและเยาวชน ลักษณะการใช้ภาษา และลักษณะการ เสนอ เนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและ เยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน สื่อมวลชนน่าจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ อย่างเต็มๆมากขึ้น แต่ในปัจจุบันยังขาดนโยบายและการพัฒนาระบบการใช้สื่อมวลชน เป็น เครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งยังขาดกลไกในการเผยแพร่ข่าวสารที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ (สำนักคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนากำลังคน ๒๕๒๔ : ๑,๒๗) การพัฒนาเด็กและ เยาวชนที่หนังสือพิมพ์ควรจะ เข้ามามีบทบาทตามที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔ คือ การพัฒนาเด็กและเยาวชนด้าน สุขภาพกายและสุขภาพจิต สติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน การเตรียมให้มีอาชีพ และการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการ เมือง ในการวิจัยครั้งนี้จะยึดแนวทางการพัฒนาเด็กและ เยาวชนตามแผนนี้เป็น เกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหา

ปัญหา ที่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาอีกประการหนึ่งคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเรื่อง ค่านิยมในทางดีงามถูกต้องเหมาะสม การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ได้เน้นหนัก ด้านวัตถุและโครงสร้างทาง เศรษฐกิจโดยมิได้มุ่งพัฒนาจิตใจ คือ คุณธรรมและจริยธรรมของ ประชากรของชาติ ซึ่งมีผลทำให้คนไทยกลายเป็นนักวัตถุนิยมที่พุ่งเป้า ห่อเหิม เห็นแก่ตัว ขาด ระเบียบวินัย อ่อนแอ เฉื่อยขามมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังรับเอาอิทธิพลและวัฒนธรรมของต่างประ-เทศโดยไม่มีมีการกลั่นกรอง เลือกสรร ทำให้สังคมไทยมีปัญหา เศรษฐกิจและสังคมตามมาตลอด ดังนั้นจึง เป็นที่ยอมรับว่ามีความจำเป็นและ เร่งด่วนในการพัฒนาบุคคลโดย เน้นทางด้านจริยธรรม โดยปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้แก่ประชาชนทั่วไปผ่านทางสื่อมวลชน เพื่อลด ปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคมไทยให้บรรลุตาม เป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ และหนังสือพิมพ์นับ เป็นสื่อมวลชนที่ต้องมีบทบาทในการปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมด้วยเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนากำลังคน ๒๕๒๔ : ๒)

ตามความเห็นของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น คำนิยามที่หนังสือพิมพ์ต้องมีบทบาทในการปลูกฝังและสร้างเสริมมีอยู่ ๔ ประการคือ การประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ความมีวินัยและความรักชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการกลุ่มสื่อมวลชน ๒๕๒๖ : ๑ - ๓) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะนำคำนิยามเหล่านี้มาวิเคราะห์ศึกษา

การใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์ก็เป็นปัญหาอีกเรื่องหนึ่งที่ควรศึกษาเช่นกัน ภาษาหนังสือพิมพ์มีผลกระทบต่อเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะเยาวชนจำนวนมากได้ยอมรับเอาภาษาหนังสือพิมพ์มาใช้ในชีวิตประจำวันโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งจะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมด้วย (ปัญหาการใช้ภาษาไทยในวงการสื่อมวลชนและวงการประพันธ์ ๒๕๒๕ : ๒) หนังสือพิมพ์ควรที่จะระมัดระวังทางด้านภาษาทั้งภาษาเขียนและภาษาพูดที่นำมาใช้ การใช้ภาษาริขิตและภาษาสะแลง การบัญญัติศัพท์ขึ้นใช้ใหม่ซึ่งไม่ถูกหลักภาษาไทยทำให้เด็กจดจำได้ง่าย และนำมาใช้โดยเห็นเป็นสิ่งที่โก้เก๋ ภาษาเขียนที่ไม่ถูกต้องที่ใช้ในการโฆษณาเหล่านี้ล้วนเป็นการทำลายภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำชาติ การอธิบายถึงการประหลาดอย่างละเอียด การใช้ภาษาเชิงยกย่องอาชญากรให้เป็นวีรบุรุษเช่น "เจ้าพ่อ" "ยอดนักเลง" และ "ราชาเฮโรอีน" เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนเคยชินกับสิ่งผิด ๆ คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศอย่างเปิดเผยโดยไม่มีศิลปะทำให้เกิดอยากลองอาจถูกมอมเมาจิตใจเป็นผลเสียแก่เด็กซึ่งไม่มีวิจรรย์ญาณในการไตร่ตรองได้ดีเหมือนผู้ใหญ่ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ ๒๕๒๒ : ๑๖)

ภาษาหนังสือพิมพ์ในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันที่วิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้มี ๕ ประการคือ ภาษาที่จะนำไปสู่ความคิดสองแง่สองมุม การใช้คำผิดความหมายการสะกดการันต์ คำเสียดสีคำหมิ่นประมาท คำทับศัพท์และสำนวนต่างประเทศ (จำนงค์ วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธ์ ๒๕๒๖ : ๑๔๔ - ๑๔๕)

การวิเคราะห์เนื้อหาในหน้าที่จัดขึ้นสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะของเนื้อหาประเภทต่างๆที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่มีต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งนี้โดยประเมินจากลักษณะเนื้อหา คำนิยามและภาษาหนังสือพิมพ์ การวิจัยนี้จึงน่าที่จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้สื่อหนังสือพิมพ์ หรือนำไปปรับปรุงคุณภาพหน้าสำหรับเด็กและ

เยาวชนเพื่อให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง และช่วยให้การพัฒนา เด็กและ เยาวชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑. เพื่อทราบถึงลักษณะและรูปแบบของการ เสนอ เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวัน เฉพาะหน้าที่จัดไว้สำหรับเด็กและ เยาวชน
- ๒. เพื่อทราบถึงปริมาณเนื้อหาที่ เกี่ยวกับการพัฒนา เด็กและ เยาวชนในด้านต่าง ๆ
- ๓. เพื่อทราบถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมแก่เด็กและ เยาวชน
- ๔. เพื่อทราบถึงลักษณะภาษาที่ใช้ในหน้าที่จัดขึ้นสำหรับเด็กและ เยาวชน
- ๕. เพื่อทราบถึงลักษณะแนวโน้มของการ เสนอเนื้อหาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและ เยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ

ปัญหาวิจัย

- ๑. ลักษณะและรูปแบบ เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวัน เฉพาะหน้าที่จัดสำหรับเด็กและ เยาวชนเป็นอย่างไร
- ๒. เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนา เด็กและ เยาวชนในหน้าที่จัดสำหรับเด็กและ เยาวชนในด้านต่าง ๆ มีปริมาณมากน้อยเพียงไร
- ๓. หนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทในการปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมที่ดีแก่เด็กและ เยาวชนหรือไม่อย่างไร
- ๔. ภาษาที่ใช้ในหน้าที่จัดสำหรับเด็กและ เยาวชนมีความเหมาะสมถูกต้องหรือไม่อย่างไร
- ๕. หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับมีแนวโน้มในการ เสนอเนื้อหาประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและ เยาวชน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. การวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ จัดแบ่งประเภทเนื้อหาออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนา เด็กและ เยาวชน เนื้อหาที่เกี่ยวกับค่านิยม และลักษณะการใช้ภาษาไทยในหน้าที่จัดสำหรับเด็กและ เยาวชนเท่านั้น จะไม่พิจารณาถึง เนื้อหาประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้

๒. เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดประเภทครั้งนี้ยึดถือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ในการจัดประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และใช้คู่มือปลูกฝังค่านิยมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นเกณฑ์ในการจัดประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับ ค่านิยม ส่วนในเรื่องการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันได้อ้างอิง รายงานการวิจัยเรื่องภาษากันวมวลชน วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าว ในหนังสือพิมพ์ไทย โดยจำนงค์ วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธ์ (๒๕๒๖)

๓. ในการวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ ถือว่ารูปหรือภาพประกอบเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา ที่ต้องศึกษา โดยจะวิเคราะห์จากภาพหรือคำอธิบายภาพ

๔. การลงรหัสในการวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ เมื่อผู้ลงรหัสอ่านพบเนื้อหาที่มีลักษณะหรือ ความหมายตรงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในเกณฑ์การจัดประเภท ก็จะลงรหัสโดยนับเป็น ๑ ความถี่ และในกรณีที่เนื้อหานั้น พิจารณาความหมายแล้วสามารถจัดประเภทได้มากกว่า ๑ ประเภท ก็จะ ลงรหัสตามจำนวนประเภทที่สามารถจัดได้ เช่นเนื้อหาที่แนะนำให้ผู้อ่านประดิษฐ์ของใช้หรือของเล่น ด้วยวัสดุภายในบ้านได้ด้วยตนเองสามารถจัดประเภทได้ดังนี้คือ การประหยัด การพึ่งตนเอง การพัฒนาด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน ในกรณีนี้ก็จะลงรหัสทั้ง ๓ ประเภท ประเภทละ ๑ ความถี่ ดังนั้นเนื้อหาเรื่องหนึ่งก็อาจลงรหัสได้มากกว่า ๑ ประเภท

ขอบเขตของการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวันนี้ จะเลือกศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าที่ จัดสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำ ดังนั้นหนังสือพิมพ์รายวันที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์สายกลาง หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มหาชัย หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวไทย

หนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเริ่มศึกษาตั้งแต่หนังสือพิมพ์ฉบับวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นวันหลังจากเริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ มาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี จนถึง ฉบับที่ ๓๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ รวมระยะเวลา ศึกษา ๑ ปี

เรื่องที่ต้องการศึกษามี ๔ เรื่องคือ หนังสือพิมพ์รายวันกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน
คำนิยม การใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน และลักษณะแนวโน้มในการเสนอเนื้อหาเกี่ยว
กับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์รายวัน

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถศึกษาหนังสือพิมพ์ได้ครบทุกฉบับที่มีจำหน่าย หนังสือพิมพ์
บางฉบับแม้จะมีเนื้อหาหรือคอลัมน์สำหรับเด็กและเยาวชน แต่อยู่กระจ่ายในหน้าต่าง ๆ ของ
หนังสือพิมพ์มิได้รวบรวมไว้หรือจัดเป็นหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ จึงมิได้นำมาศึกษา
ในครั้งนี้

๒. การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไม่อาจทำได้ทุกหน้า แม้ว่าหน้าอื่น ๆ ของ
หนังสือพิมพ์ อาจจะมีเนื้อหาหรือคอลัมน์บางคอลัมน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันที่มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน
โดยเฉพาะเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน
หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง หนังสือพิมพ์สยามรัฐ หนังสือพิมพ์สายกลาง
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มหาชัย หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ชาวไทย

หน้าสำหรับเด็กและเยาวชน หมายถึง เนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันที่จัดสำหรับ
เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะเป็นประจำ ได้แก่

สโมสรหญิง หน้าแทรกพิเศษ	ของหนังสือพิมพ์	มติชน
สังเด็กและเยาวชน หน้า ๔	ของหนังสือพิมพ์	สยามรัฐ
หน้านี้ของคุณหนูนะจ๊ะ หน้า ๑๒	ของหนังสือพิมพ์	บ้านเมือง
เด็กดีของชาติ หน้า ๖	ของหนังสือพิมพ์	สายกลาง
อุทยานเยาวชน หน้า ๖	ของหนังสือพิมพ์	เดลินิวส์
สนุกกับเกมวันอาทิตย์ หน้า ๑๐	ของหนังสือพิมพ์	เดลินิวส์
หน้า ๘-๘-๑๐	ของหนังสือพิมพ์	แนวหน้า
หน้า ๘	ของหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ
หน้า ๖	ของหนังสือพิมพ์	มหาชัย
หน้า ๖	ของหนังสือพิมพ์	ชาวไทย

เด็กและเยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๒๔ ปี ได้แก่
 ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นเด็กเล็กที่เริ่มอ่านหนังสือได้เล็ก ๆ น้อย ๆ (สยามรัฐ ๖
 กรกฎาคม ๒๕๒๑ : ๔) จนถึงอายุ ๑๔ ปี และเยาวชน หมายถึง
 ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๔ - ๒๔ ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 (๒๕๒๔ : ๓๑๓)

การพัฒนาเด็กและเยาวชน หมายถึง แนวนโยบายและมาตรการในการพัฒนา
 เด็กและเยาวชนแห่งชาติที่ได้ประกาศใช้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔
 ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพ
 กายและสุขภาพจิต ด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน ด้านการเตรียมให้มีอาชีพและด้าน
 สังคมและวัฒนธรรมจริยธรรมและการเมือง

ค่านิยม (Value) หมายถึง แนวความคิดที่บุคคลแต่ละคนยอมรับเป็นแบบฉบับ
 และพอใจที่จะยึดถือและเลือกนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ (เต็มสิริ บุญยสิงห์ ๒๕๒๔ : ๓๖,
 บำรุง สุขพรรณ ๒๕๒๕ : ๓๔) และเป็นค่านิยมที่ต้องปลูกฝังและสร้างเสริมให้มีในเด็ก
 และเยาวชน ได้แก่ การประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง
 ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ความมีวินัย และ
 ความรักชาติ

ภาษาหนังสือพิมพ์ หมายถึง สลลาในการใช้ภาษาในการเขียนข่าวบทความและคอลัมน์
 ต่าง ๆ ในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ภาษาที่จะนำไปสู่ความคิดสองแง่สองมุม การใช้
 คำผิดความหมาย การสะกดการันต์ คำเสียดสีคำหมิ่นประมาท คำหับศัพท์และสำนวนต่างประเทศ

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการ
 วิเคราะห์สาร (Message) ในที่นี้หมายถึง การศึกษาถึงลักษณะเนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและ
 เยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน โดยวิธีการจัดประเภท และวัดความถี่

ลักษณะเนื้อหา หมายถึง รูปแบบการเสนอเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าสำหรับเด็กและ
 เยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน เช่น การ์ตูน บทความ สารคดี เกม ภาพ นิยาย
 นิทาน ตอบปัญหา ฯลฯ

การเสนอเนื้อหา หมายถึง ลักษณะการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละชื่อ ฉบับว่ามีแนวโน้มในการเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน

การจัดประเภท * ในการทำวิจัยจะจัดแบ่งประเภทออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้คือ การจัดประเภทเนื้อหาในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน การจัดประเภทเนื้อหาในเรื่องคำนิยม และการจัดประเภทเนื้อหาในเรื่องการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ทราบถึงลักษณะและปริมาณเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ในหน้าที่จัดสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน
๒. เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากการอ่านหน้าสำหรับเด็ก
๓. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนที่อาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
๔. เพื่อทราบถึงความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนโดยอาศัยหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์รายวัน
๕. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการส่งข่าวสาร ความรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านหน้าที่จัดสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน

* อรรถาธิบายในบทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัยในหัวข้อ การจัดประเภทเนื้อหาที่จะวิเคราะห์ หน้า ๔๔